

Quickscan Natuurwetgeving | Waterstofnetwerk Noord- Nederland

**Tracédeel N33 Alternatieven
N.V. Nederlandse Gasunie**

23 maart 2023

Documentcode Gasunie: WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-004

STATUS
Definitief

Contactpersoon

[Redacted]
Junior Adviseur Ecologie

[Redacted]
[Redacted]

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	6
2	Projectgebied en ingreep	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen ingreep	8
2.3	Afbakening effecten	11
2.3.1	Aantasting en/of verlies van leefgebieden of groeiplaatsen	11
2.3.2	Doden of verwonden	11
2.3.3	Mechanische effecten	11
2.3.4	Geluid	12
2.3.5	Optische verstoring	12
2.3.6	Vermesting en verzuring	12
2.3.7	Verdroging	12
2.3.8	Samenvatting afbakening	13
3	Wet natuurbescherming	14
3.1	Natura 2000-gebieden	14
3.1.1	Ligging	14
3.1.2	Effectbeoordeling	15
3.1.3	Deelconclusie gebiedsbescherming	15
3.2	Soortbescherming	15
3.2.1	Methode	15
3.2.2	Aanwezigheid beschermde soorten	16
3.2.3	Effectbeschrijving	21
3.2.4	Toetsing	24
3.2.5	Overtreding verbodsbepaling	24
3.2.6	Vervolg	25
3.2.6.1	Mitigerende maatregelen	25
3.2.6.2	Fysieke inspectie	25
3.2.6.3	Soortgericht onderzoek	25
3.2.7	Deelconclusie soortbescherming	26

4	Conclusie en vervolgstappen	27
4.1	Gebiedsbescherming	27
4.2	Soortbescherming	27
	Colofon	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gasunie werkt aan een nationaal waterstofnetwerk dat vraag naar en aanbod van waterstof verbindt. Het project bestaat uit nieuw aan te leggen leidingen en bestaande om te bouwen leidingen van een ondergronds waterstofnetwerk in Noord-Nederland. De startpunten van het tracé liggen in Delfzijl en Eemshaven en lopen beide naar Tjuchem, beide betreffen nieuw aan te leggen leidingen. Vanaf Tjuchem loopt een bestaande om te bouwen leiding naar Elim langs Zuidwending en van Elim een bestaande om te bouwen leiding naar Emmen. Ook komen er twee nieuw aan te leggen leidingen in de buurt van Emmen en nabij Schoonebeek. Daarnaast loopt van Elim middels bestaande om te bouwen leidingen naar het compressorstation in Ommen, hier is ook sprake van een klein stukje nieuw aan te leggen leiding op het eind. Tot slot komen er mogelijk een nieuw aan te leggen leidingen langs de N33 tussen Appingedam en Spijk als alternatief op het oorspronkelijke tracédeel. Deze nieuw aan te leggen tracédeel wordt de N33 Alternatieven genoemd.

Deze natuurtoets richt zich alleen op de N33 Alternatieven. Tevens is door Arcadis een andere quickscan opgesteld voor nieuw te bouwen leidingen bij Eemshaven-Delfzijl en Schoonebeek-Emmen (Arcadis, 2022a), voor nieuw te bouwen leidingen bij Elim-Ommen (Arcadis, 2023b) en voor de om te bouwen c.q. te amoveren afsluiterschema's in het bestaande gasleidingtracé om aansluitingen te realiseren (Arcadis, 2023c). De resultaten van de quickscans dienen ter onderbouwing van de het MER en het projectbesluit alsmede een eventuele vergunningaanvraag op grond van de Wnb.

Tracédeel N33 Alternatieven bestaat uit Alternatief 2 en Alternatief 3 en de ligging van het tracédeel en de alternatieven is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Ligging tracédeel N33 Alternatieven bestaande uit Alternatief 2 en Alternatief 3.

Het projectgebied bestaat uit tracédeel N33 Alternatieven en een werkgebied van 50 meter aan weerszijden van het tracédeel. Het projectgebied ligt niet in NNN-gebied (Natuurnetwerk Nederland) en grenst tevens niet aan NNN-gebied. In de provincie Groningen wordt niet uitgegaan van externe effecten op NNN-gebied. Effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland zijn uitgesloten. Hier wordt in deze quickscan verder niet op ingegaan.

Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten of kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) of effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Zie Bijlage A voor een beschrijving van het wettelijk kader van deze soort- en gebiedsbescherming. Gasunie heeft Arcadis gevraagd om voor bovengenoemde ontwikkeling een quickscan op te stellen om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen. De resultaten van de quickscan dienen ter onderbouwing van de het MER en het projectbesluit alsmede een eventuele vergunningaanvraag op grond van de Wnb.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het projectgebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 3 betreft de Wnb, hierin is een beschrijving van de ligging en effecten op Natura 2000-gebieden opgenomen, evenals een beschrijving van aanwezigheid van beschermde soorten met effectbeschrijving en toetsing. In hoofdstuk 4 staat de conclusie over de gebiedsbescherming en de soortbescherming beschreven.

Bijlage A beschrijft het wettelijk kader van de Wnb.

2 Projectgebied en ingreep

2.1 Huidige situatie

Het nieuw te leggen tracédeel N33 Alternatieven is gelegen in provincie Groningen. N33 Alternatieven is te verdelen in twee delen: Alternatief 2 en Alternatief 3. In het noorden van het projectgebied lopen Alternatief 2 en Alternatief 3 parallel aan elkaar en aan de N33. Ten zuiden van Losdorp buigt Alternatief 2 af naar Godlinze in het westen en Alternatief 3 loopt door langs de N33 tot Appingedam waarna het afbuigt en de spoorlijn volgt richting Oosterwijtwerd, zie Figuur 1. De toekomstige waterstofleiding kruist landbouwgrond, (agrarisch) grasland, bosschages, watergangen zoals sloten, Groote Heekt, Marsumermaar, Losdorpstemaar, Godlinzemaar, Bierumermaar en Krewerdermaar en diverse wegen en kruispunten. In Figuur 2 is een foto impressie van het projectgebied te zien.

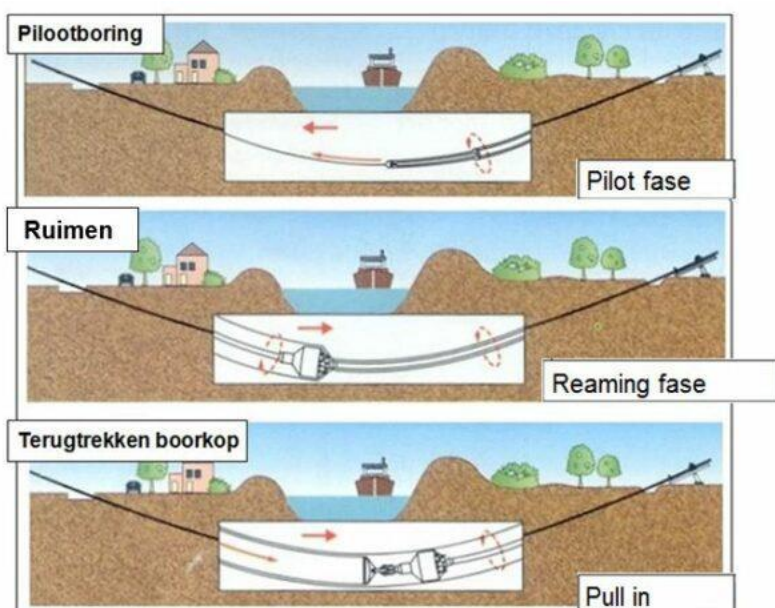

Figuur 2: Foto impressie van het projectgebied

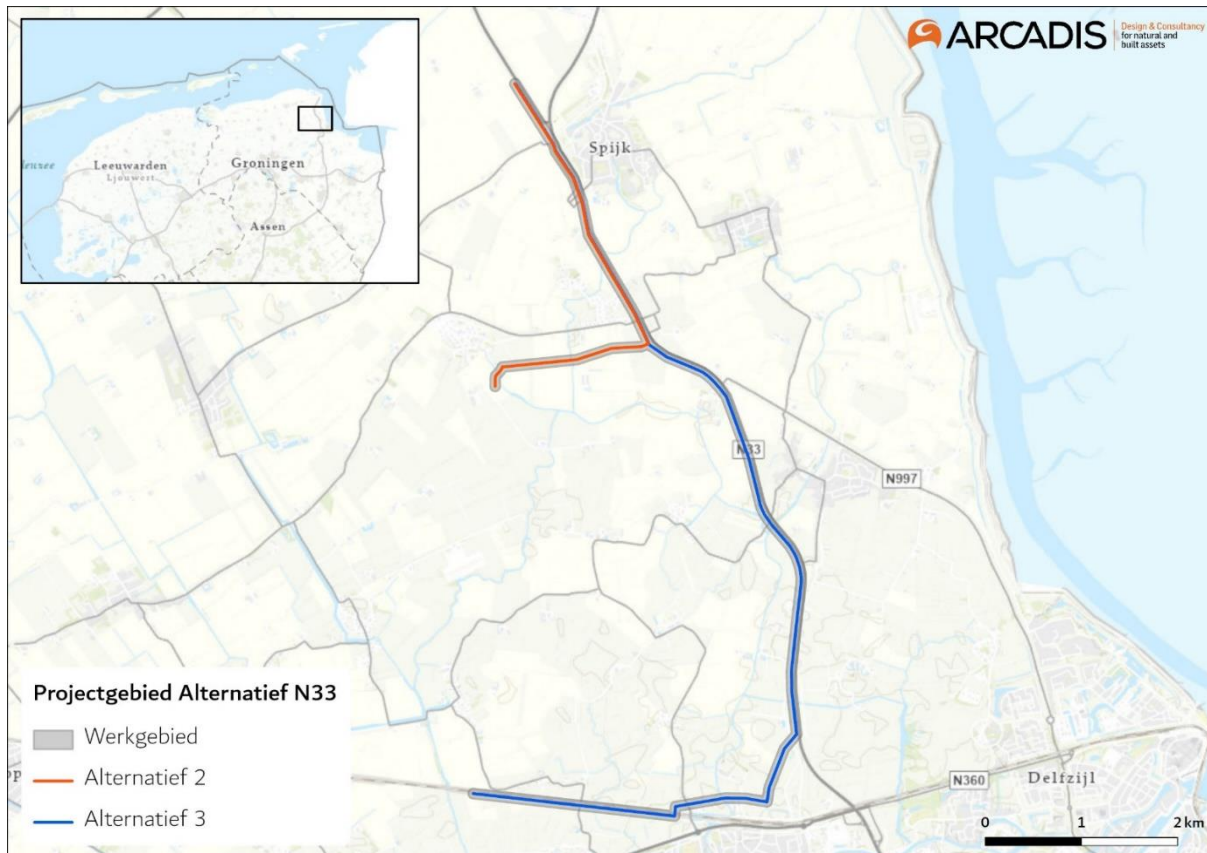
2.2 Voorgenomen ingreep

Voornemen

De voorgenomen ingreep bestaat uit het aanleggen van nieuwe waterstofleidingen. De nieuw te leggen leiding vindt deels plaats middels een open ontgraving van circa 1,5 à 2 meter diep. Ook wordt er gebruik gemaakt van natte zinkers om door watergangen heen te gaan. Daarnaast wordt er een (diepe) gestuurde boring toegepast. De gestuurde boringen worden bijvoorbeeld gebruikt om onder watergangen en wegen door te gaan. De gestuurde boringen gaan dieper dan 10m-mv (zie Figuur 3 voor schematische tekening van een gestuurde boring). Voor de quickscan is uitgegaan van een werkgebied van 50 meter ter weerszijden van de (voorlopige) tracédeel N33 Alternatieven, zie Figuur 4.

Figuur 3: Schets van een gestuurde boring

Figuur 4: Projectgebied bestaande uit N33 Alternatieven (Alternatief 2 en 3) en het werkgebied.

Werkzaamheden

De werkzaamheden worden uitgevoerd bij daglicht waardoor gebruik van verlichting niet nodig is. Daarnaast zal bomenkap niet plaatsvinden. De werkzaamheden vinden plaats middels open ontgraving, gestuurde boring (GFT, HDD en persing) en natte zinkers. Waar op het tracédeelte de gestuurde boringen, open ontgravingen en natte zinkers plaatsvinden wordt weergegeven in Figuur 5 en Tabel 1. Hieronder staat een uitleg van elk van de werkzaamheden.

Open ontgraving

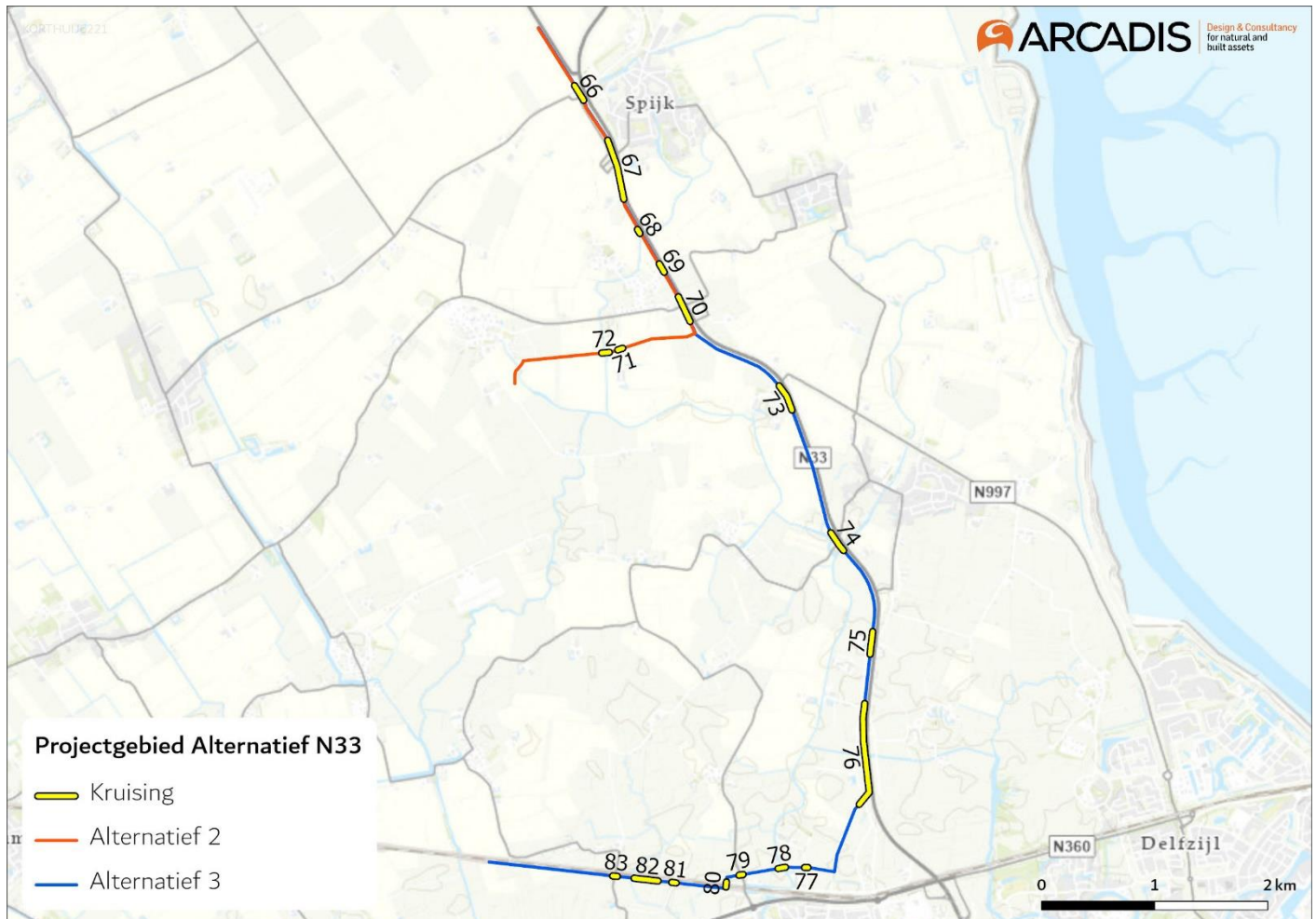
Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dienen werkterreinen te worden ingericht. Bij een open ontgraving wordt de bodem afgegraven en ernaast neergelegd. Na het leggen van de leiding wordt de open ontgraving weer dichtgemaakt met de oorspronkelijke grondlagen. Indien nodig wordt hemel- en/of grondwater weggepompt en geloosd op de nabijgelegen watergangen. Naast de open ontgraving wordt een tijdelijke werkweg met rijplaten aangelegd voor het verplaatsen van zwaar materieel.

Natte zinker

Als onderdeel van de werkzaamheden voor het plaatsen van een natte zinker wordt er gebaggerd. Ook wordt er een werkterrein aan één of beide zijden van de watergang ingericht voor de benodigde werktuigen. De zinker wordt bij voorkeur gebouwd op één van de nabij gelegen oevers, zodat één van de kranen op de wal blijft staan om één van de opgaande einden te kunnen optillen. Het andere opgaande einde wordt met behulp van een hijsvaartuig gehesen en over gevaren. Hierbij wordt een bufferzone van 50 meter gehanteerd.

Gestuurde boring (HDD, GFT, persing)

Bij een gestuurde boring wordt van het intredepunt naar het uitredepunt geboord. De leiding wordt hier doorheen getrokken, zie Figuur 3. Bij het uitredepunt wordt een werkterrein ingericht. De benodigde ruimte naast de boorlocatie moet voldoende zijn voor de boorinstallatie zelf en bijbehorend materieel. Hierbij wordt een bufferzone van 50 meter gehanteerd.

Figuur 5: Ligging van kruisingen op het tracédeel N33 Alternatieven en de nummering van de kruisingen. Op de kruisingen vinden gestuurde boringen plaats en worden natte zinkers geplaatst, zie ook Tabel 1. Op de delen tussen de kruisingen vindt open ontgraving plaats.

Tabel 1: Type werkzaamheden bij de kruisingen.

Kruising	Type werkzaamheden
66	GFT (boring)
67	HDD (boring)
68	Natte zinker
69	GFT (boring)
70	GFT (boring)
71	GFT (boring)
72	Natte zinker
73	HDD (boring)
74	GFT (boring)
75	GFT (boring)
76	HDD (boring)
77	Persing (boring)
78	Natte zinker
79	Persing (boring)

Kruising	Type werkzaamheden
80	GFT in mantel (boring)
81	Persing (boring)
82	GFT (boring)
83	Persing (boring)

Planning

De uitvoering staat globaal gepland in 2024/2027.

2.3 Afbakening effecten

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen op verschillende manieren effecten optreden op beschermde soorten en/ of gebieden. Er treden geen effecten op tijdens de gebruiksfase van de nieuwe leidingen maar wel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tijdens de aanleg van de nieuwe leidingen. Ook kunnen deze effecten voortduren tot na het afronden van de werkzaamheden (bijvoorbeeld de hersteltijd van het gebied).

Van versnippering is geen sprake. Trillingen die ontstaan door de werkzaamheden zijn zeer beperkt in omvang en reikwijdte, waardoor deze niet doorwerken op soorten. Significant negatieve effecten door trillingen zijn dan ook uitgesloten. Heiwerkzaamheden zijn niet aan de orde. Versnippering zal slechts op zeer lokale schaal optreden op locaties waar gewerkt wordt. Vernatting is uitgesloten, watertoevoer is niet van toepassing. De overige effecten die wel van toepassing kunnen zijn worden in onderstaande paragrafen besproken.

2.3.1 Aantasting en/of verlies van leefgebieden of groeiplaatsen

Onder (tijdelijke) aantasting of (permanent) verlies van leefgebieden of groeiplaatsen vallen de gevolgen van betreding, vergraving, bebouwing, insporing van de bodem door zwaar verkeer, et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. Het gaat in alle gevallen om een tijdelijke of permanente fysieke aantasting van groeiplaatsen of leefgebieden, wat ertoe kan leiden dat planten verdwijnen of dieren het leefgebied voor kortere of langere tijd verlaten, dat de reproductie achterblijft om een goede populatie in stand te houden of dat er een toename van sterfte plaatsvindt.

Oppervlakteverlies van leefgebieden en groeiplaatsen treedt overal op waar open ontgraving, een boring of een ontgraving van schema's plaatsvindt en kan eventueel ook optreden op plekken waar zwaar materieel af en aan rijdt. De reikwijdte is tot de begrenzing van het werkgebied en eventuele aanvoerroutes.

2.3.2 Doden of verwonden

Onder doden of verwonden vallen effecten door werkzaamheden op dieren met verwonding of doding ter gevolg. Het gaat hierbij in alle gevallen om directe, fysieke effecten op dieren.

Als gevolg van het kappen van bomen en het gebruik van graafmachines en ander materieel voor het aanleggen van de leiding kunnen aanwezig (beschermde) diersoorten worden gedood of verwond. Dit effect reikt tot de begrenzing van het werkgebied en eventuele aanvoerroutes.

2.3.3 Mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen effecten van werkzaamheden op plantensoorten waarbij planten worden vernietigd. Denk bijvoorbeeld overrijden van machines op planten. Het gaat hierbij in alle gevallen om directe, fysieke effecten op planten.

Als gevolg van rijbewegingen van mobiele werktuigen in het projectgebied kunnen mechanische effecten optreden op aanwezige plantsoorten. Dit effect reikt tot de begrenzing van het werkgebied en eventuele aanvoerroutes.

2.3.4 Geluid

Verstoring door geluid treedt alleen in de aanlegfase op door gebruik van bouw materieel en vrachtverkeer. Door Krijgsveld et al (2008 en 2022) is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar het effect van aanwezigheid van mensen en recreatie op vogels. De variatie in waargenomen verstoringsafstanden is voor veel soorten groot. Voor soorten van open gebieden (o.a. zeevogels, steltlopers en weidevogels) worden afstanden tot boven de 500 meter genoemd (Jongbloed, et al., 2011), met een mediaan van rond de 300 meter. Voor soorten van gesloten gebieden (bos) is de afstand aanzienlijk kleiner, maar eveneens sterk variabel. Voor de huidige activiteit in open gebied wordt een worst case verstoringscontour van 500 meter aangehouden voor vogels. Voor andere soortgroepen zijn niet exacte verstoringsafstanden bekend. Om deze reden wordt deze afstand wordt ook voor overige soortgroepen aangehouden.

2.3.5 Optische verstoring

Net als bij geluid en licht geldt voor visuele verstoring dat dit kan leiden tot verstoring van diersoorten. Met name vogels van open gebieden zijn hier erg gevoelig voor. Dit kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuele dieren, wat vervolgens ertoe kan leiden dat dieren het leefgebied voor kortere of langere tijd verlaten, dat de reproductie te ver achterblijft om een goede populatie in stand te houden of dat er een toename van sterfte plaatsvindt. Verstoring treedt gelijktijdig op met geluid- en lichtverstoring en is de specifieke oorsprong niet altijd goed te duiden. Hoewel er geen éénduidige reikwijdte van optische verstoring is, valt dit ruim binnen de contouren van verstoring door geluid. Bij een veld met open zicht kan optische verstoring optreden tot 200 meter (Krijgsveld et al., 2022).

Voor visuele verstoring geldt dat ook over de dosis-effect relatie op andere soort(groep)en dan vogels nog maar weinig bekend is. Hier zijn nauwelijks gekwantificeerde gegevens van beschikbaar. Dat aanwezigheid van niet natuurlijke elementen ook op andere soorten een negatief effect heeft, is wel aannemelijk.

2.3.6 Vermesting en verzuring

Stikstofdepositie leidt tot vermisting (verrijking) van ecosystemen via de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden). De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen, duinen en heidevelden wordt gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstofdepositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af. Stikstofdepositie kan ook verzurend werken, waarbij bodem en grondwater chemisch van karakter veranderen en waardoor soorten en habitattypen van basische, neutrale en zwak zure omstandigheden kunnen verdwijnen. De oorspronkelijk aanwezige planten worden daarbij vrijwel geheel verdrongen en/of verdwijnen en er ontstaat dus een ander vegetatietype. In hoeverre en in welke mate effecten door stikstofdepositie optreden, is afhankelijk van lokale factoren als hydrologische conditie, fosforgehalten, zuurgraad en het gevoerde beheer.

De bouwvrijstelling voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten die per 1 juli 2021 gold is per 1 november 2022 komen te vervallen als gevolg van een Raad van State uitspraak. De werkzaamheden van het aanleggen van de leiding van het huidige project kunnen daarom geen gebruik meer maken van de bouwvrijstelling. Effecten als gevolg van de werkzaamheden kunnen op grote afstanden optreden. In de permante gebruikssituatie treedt geen stikstofuitstoot op. In Hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

2.3.7 Verdroging

Verdroging kan optreden als gevolg van lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. Als gevolg hiervan kan een vochttekort ontstaan bij grondwaterafhankelijke vegetaties. Daarnaast treden er veranderingen op doordat de aard en de beschikbaarheid van voedingsstoffen verandert. Doordat de doorluchting van de bodem toeneemt, wordt er meer organisch materiaal afgebroken. Op deze manier kan verdroging tevens tot vermisting leiden. Door verdroging kan een gebied ongeschikt worden voor de voorkomende planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk de aanwezige habitat (Broekmeyer et al., 2006). Verdroging kan ook tot verdichting van de vegetatie leiden.

Als gevolg van tijdelijke bemalingen in het projectgebied kan verdroging optreden op aanwezige plantsoorten. Dit effect treedt alleen op bij open ontgraving, bij de intrede- en uitredepunten van de gestuurde boringen en bij de om te bouwen c.q. te amoveren afsluiters in het bestaande gasleidingtracé. Hier wordt een reikwijdte van 200 meter aangehouden.

2.3.8 Samenvatting afbakening

De effecten zijn alleen aanwezig bij de open ontgraving, de intrede- en uittrede punten van de gestuurde boringen. Of daadwerkelijk sprake is van negatieve effecten en welke gevolgen dit heeft, zal nader beoordeeld moeten worden.

3 Wet natuurbescherming

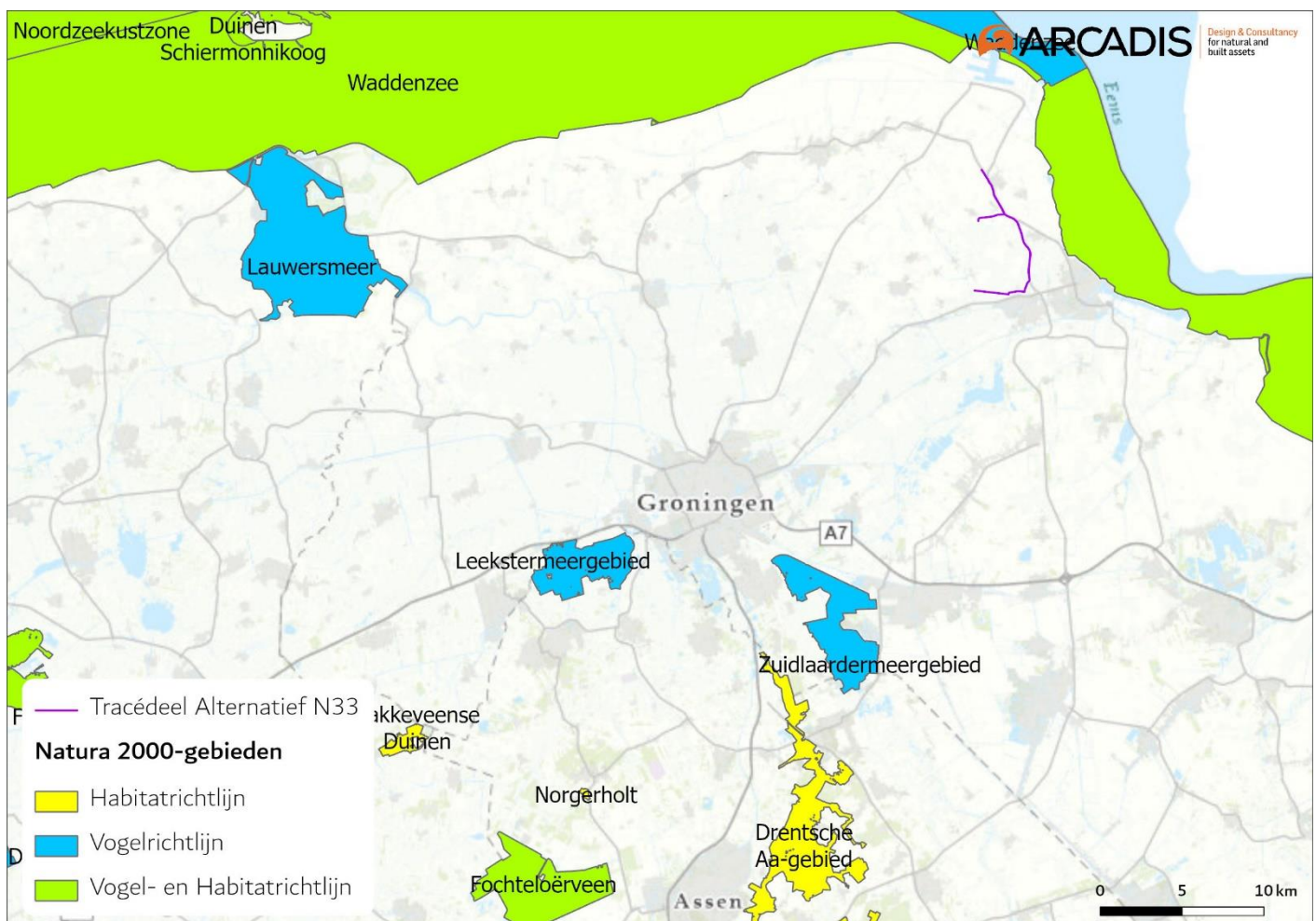
Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb) en beschermde soorten (hoofdstuk 3 Wnb). In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de Natura 2000-gebieden in §3.1 en vervolgens op de soortbescherming in §3.2. Het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A.

3.1 Natura 2000-gebieden

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep, is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen.

3.1.1 Ligging

De ligging van de afsluiterschema's ten opzichte van Natura 2000-gebieden staan weergegeven in Figuur 6. De kortste afstand van het projectgebied tot de Natura 2000-gebieden is weergegeven in Tabel 2.

Figuur 6: Tracédeel N33 Alternatieven t.o.v. Natura 2000-gebied

Tabel 2 Overzicht dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden nabij het projectgebied

Natura 2000-gebieden	Aanwijzing	Overbelasting stikstof	Afstand tot projectgebied
Waddenzee	HR en VR	Ja	2,1 km
Lieftingsbroek	HR	Ja	39,9 km
Duinen Schiermonnikoog	HR en VR	Ja	40,9 km
Zuidlaardermeergebied	VR	Nee	19,6 km
Drentsche Aa	HR	Ja	25,6 km
Leekstermeergebied	VR	Nee	25,9 km
Lauwersmeer	VR	Nee	34,6 km
Norgerholt	HR	Ja	38,6 km
Fochteloërveen	HR en VR	Ja	41,6 km
Bakkeveense duinen	HR	Ja	42,9 km

3.1.2 Effectbeoordeling

Het overgrote deel van de in paragraaf 2.3 beschreven effecten kan, gezien de lokale aard van de effecten (maximaal 500 meter) en de afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden, op voorhand uitgesloten worden. Uitzondering zijn effecten als gevolg van stikstofdepositie. Stikstofdepositie kan (in lagere hoeveelheden) over een groot gebied optreden. In omliggende Natura 2000-gebieden kunnen hierdoor effecten optreden als gevolg van stikstofdepositie. Stikstof gevoelige Natura 2000-gebieden zijn bijvoorbeeld Waddenzee, Lieftingsbroek, en Duinen Schiermonnikoog. Stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden kan optreden in de wijde omgeving. Negatieve effecten zoals verzuring en vermisting als gevolg van stikstofdepositie kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Indien daaruit komt dat effecten niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Indien de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden zijn vervolgstappen niet nodig.

3.1.3 Deelconclusie gebiedsbescherming

Negatieve verstoringseffecten en mechanische effecten op omliggende Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Indien daaruit komt dat effecten niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Indien de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden zijn vervolgstappen niet nodig.

3.2 Soortbescherming

3.2.1 Methode

Er is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de respectievelijk afgelopen 5 jaar. Daarnaast is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl
- www.vlinderstichting.nl

Er is een veldbezoek uitgevoerd op 19 januari 2023 in de middag door Jannegreet Korthuis, ecooloog bij Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren tijdens het eerste veldbezoek 2°C, windkracht 2, bewolkt, regenachtig en zonnig. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen. Het veldbezoek is op verzoek van Gasunie uitgevoerd vanaf de openbare

weg/toegangsweg van de Gasunie. Hierdoor is het nieuw aan te leggen tracédeel N33 Alternatieven niet in detail bekeken.

3.2.2 Aanwezigheid beschermde soorten

Op basis van het bureauonderzoek en het veldbezoek is de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten opgehelderd, de bevindingen zijn nader toegelicht per soortgeroep in Tabel 3. In de provincie Groningen geldt een vrijstelling voor een aantal algemene zoogdieren en amfibieën, zie Bijlage A. De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als niet beschermde soorten, dit is verder toegelicht in paragraaf 3.2.6 en Bijlage A.

In de onderstaande tekst wordt vaak verwezen naar kruisingen. Zie voor de ligging van die kruisingen Figuur 5 en voor de type werkzaamheden Tabel 1.

Tabel 3 Voorkomen en functie leefgebieden van beschermde soorten per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Flora	<i>Bureauonderzoek</i> Binnen een straal van 5 kilometer om het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde flora (NDFF, 2023).	Beschermde plantensoorten kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgebied worden uitgesloten in het projectgebied.
	<i>Veldbezoek</i> Het projectgebied ligt in een voedselrijk agrarisch landschap. De plantensoorten die hier voorkomen zijn bijvoorbeeld riet, Engels raaigras en fluitenkruid. Beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke habitats, deze ontbreken in het projectgebied. Op basis van habitat en/of verspreidingsgebied kunnen beschermde plantensoorten op voorhand worden uitgesloten.	
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	<i>Bureauonderzoek</i> Binnen het gehele projectgebied is de afgelopen 5 jaar een grote diversiteit aan beschermde vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest waargenomen en gemeld (NDFF, 2023).	Algemene broedvogels kunnen tot broeden komen in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied.
	<i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn meerdere algemene broedvogels waargenomen zoals kraaien en meerkoeten. Ook zijn er meerdere nesten van algemene broedvogels waargenomen in de bomen en bosschages van het projectgebied. In de bosschages, watergangen, akkers en graslanden in het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied kunnen algemene broedvogels tot broeden komen.	
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<i>Bureauonderzoek</i> In projectgebied en in de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van diverse broedvogels met jaarrond beschermd nest, zoals boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. Er zijn twee buizerdnest waargenomen ter hoogte van Marsum en Spijk beide op 1 km van het projectgebied (NDFF, 2023).	Er is mogelijk een jaarrond beschermd nest net buiten de grenzen van het projectgebied. Mogelijk zijn er nog meer nesten in bomen bij kruising 68, 75 en 78. Daarnaast zijn er mogelijk nesten in het huis bij kruising 66 en de boerderij bij kruising 73. Broedvogels met jaarrond beschermd nest kunnen hier tot broeden komen. Vogels met jaarrond beschermd nesten kunnen in het projectgebied
	<i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn meerdere buizerds waargenomen. Ook is er een waarneming gedaan van een mogelijk jaarrond beschermd nest net buiten de grenzen van het werkgebied (50m van het tracédeel), zie Figuur 7 voor de locatie van dit nest. Broedvogels met jaarrond beschermd nesten zoals buizerd, havik, sperwer, boomvalk etc. kunnen in dit nest tot broeden komen. Bij kruising 68, 75 en 78 staan bomen waar broedvogels met jaarrond beschermd nest tot broeden kunnen komen. Deze bomen konden niet in detail bekeken	

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>worden vanaf de openbare weg. Mogelijk zitten hier jaarrond beschermde nesten in.</p> <p>Verder kunnen gebouwbewonende broedvogels met jaarrond beschermde nesten zoals huismus, gierzwaluw en kerkuil mogelijk tot broeden komen in het huis bij kruising 66 en de leegstaande boerderij bij kruising 73.</p> <p>Daarnaast kunnen broedvogels met jaarrond beschermde nesten ook foerageren in het gehele projectgebied. In de omgeving van het projectgebied is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied.</p> <p><i>Figuur 7: Locatie van mogelijk jaarrond beschermd nest. De stippellijnen geven de kruisingen weer met de daar bijhorende door Gasunie gehanteerde nummering van kruisingen.</i></p>	<p>foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
<p>Grondgebonden zoogdieren</p>	<p>Bureauonderzoek In het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van bever, bunzing (dode exemplaren), eekhoorn, haas, hermelijn, steenmarter, waterspitsmuis en wolf (NDFP, 2022).</p> <p>Veldbezoek</p> <p>Bever Bever komen voor in het overgangsgedebied tussen land en water zoals moerassen, beken, rivieren en meren. Steile hoge oevers met bos zijn de locaties waar bevers holen graven of burchten bouwen. Er zijn geen bossen aan de oevers van de watergangen in het projectgebied (Groote Heekt, Marsumermaar, Losdorpstemaar, Godlinzemaar, Bierumermaar en Krewerdermaar). Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek geen burchten aangetroffen in het projectgebied. Verblijfplaatsen van de bever zijn daarom op voorhand uitgesloten in het projectgebied. Bij de watergangen Spijkstermaar (kruising 68), Bierumermaar (kruising 74) en Krewerdermaar (kruising 74), Groote Heekt (kruising 78) kruist het staan enkele struiken en</p>	<p>Verblijfplaatsen van de bever en wolf zijn uitgesloten in het projectgebied. het projectgebied betreft mogelijk foerageergebied voor de bever en wolf. Het is geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende betere alternatieve foerageergebieden in de omgeving zijn.</p> <p>Bunzing, eekhoorn, hazen hermelijn en steenmarter hebben mogelijk verblijfplaatsen in het projectgebied. Het projectgebied betreft</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>bomen op de oevers. De bever zou hier incidenteel in het projectgebied kunnen foerageren. Het betreft geen essentieel leefgebied omdat er voldoende geschikter foerageergebied in de omgeving te vinden is.</p> <p>Bunzing en hermelijn De beschermde kleine marterachtigen (bunzing en hermelijn) komen voor in gebieden met voldoende dekking in de vorm van struweel, houtwallen, bosschages en ruigtes. Bij kruising 66, 67, 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78 zijn bosschages waar zich mogelijk verblijfplaatsen van de soorten bevinden. Daarnaast is er ook een bosschage net buiten het projectgebied waar mogelijk een verblijfplaats voor de soorten is, zie Figuur 8. Mogelijk hebben de soorten ook een verblijfplaats in de begroeiende oevers van in Losdorpermaar (kruising 68 en 72), Godlinzemaar, Krewerdermaar (kruising 74), Bierumermaar (kruising 74), Marsumermaar (kruising 76), Groote Heekt (kruising 78). Daarnaast zijn enkele sloten bij kruising 66, 67 en 76 ook mogelijk geschikt voor een verblijfplaats. De bunzing en hermelijn kunnen ook foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van foerageergebied in de omgeving.</p> <p>Eekhoorn Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. In de bomen nabij kruising 66, 67, 69, 73, 74 zijn geen nesten van de soort waargenomen. Bij kruising 68, 75, 76, 78 en de locatie van Figuur 8 zijn bosschages waar zich mogelijk nesten van de eekhoorn bevinden. De eekhoorn kan ook foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van foerageergebied in de omgeving.</p> <p>Haas Hazen hebben de voorkeur voor kleinschalig gras- en bouwland, akkers en weilanden. Hazen hebben verblijfplaatsen (legers) in bosranden, windkeringen, ruigtezomen en onder heggen. Ook in hoog gras of tussen de kluiten van een geploegde akker vind je</p>	<p>mogelijk foerageergebied voor de soorten. Het is geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende betere alternatieve foerageergebieden in de omgeving zijn.</p> <p>Waterspitsmuis heeft mogelijk essentieel leefgebied in het projectgebied.</p> <p>Algemene zoogdieren zoals diverse muizensoorten, vos, ree, mol etc. kunnen in het gehele projectgebied voorkomen.</p>

Figuur 8: Locatie bosschage buiten projectgebied.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>hazenlegers. Verspreid over het hele projectgebied, op de geploegde akkers, in graslanden en in bosschages (kruising 66, 67, 73, 74, 75, 76 en locatie van Figuur 8) kunnen hazenlegers voorkomen. Daarnaast kunnen hazen foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief voorhanden is. Essentieel foerageergebied is daarom op voorhand uitgesloten.</p> <p><u>Steenmarter</u> De steenmarter heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en groenstroken. Bij kruising 66, 67, 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78 en locatie van Figuur 8 zijn bosschages met her en der takkenhopen waar zich mogelijk verblijfplaatsen van de soort bevinden. Daarnaast staat bij kruising 73 een leegstaande boerderij met mogelijk een verblijfplaats van de soort. De steenmarter kan ook foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van foerageergebied in de omgeving.</p> <p><u>Waterspitsmuis</u> De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Mogelijk heeft de soort een essentieel leefgebied in Losdorpermaar (kruising 68 en 72), Godlinzemaar, Krewerdermaar (kruising 74), Bierumermaar (kruising 74), Marsumermaar (kruising 76), Grootte Heekt (kruising 78). Daarnaast zijn enkele sloten bij kruising 66, 67 en 76 ook mogelijk essentieel leefgebied voor de soort.</p> <p><u>Wolf</u> Er zijn geen verblijfplaatsen van de wolf in het projectgebied. De wolf kan incidenteel foerageren in het projectgebied. Door voldoende geschikt alternatief foerageergebied in de omgeving betreft het projectgebied geen essentieel foerageergebied.</p> <p><u>Algemene (vrijgestelde) zoogdieren</u> Algemene zoogdieren zoals diverse muizensoorten, vos, ree, mol etc. kunnen in het gehele projectgebied voorkomen.</p>	
<p>Vleermuizen</p>	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er zijn diverse soorten vleermuizen waargenomen in de omgeving van het projectgebied zoals baardvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, gewone/kleine/ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis. Er zijn geen waarnemingen bekend in het projectgebied (NDFF, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u></p> <p><u>Boombewonende vleermuizen</u> Tijdens het veldbezoek zijn twee mogelijke boomholtes waargenomen bij kruising 73 die als potentiële vleermuisverblijfplaats kunnen dienen voor boombewonende vleermuissoorten zoals rosse vleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis. Mogelijk zijn er meer bomen in het projectgebied met holtes die als verblijfplaats dienen voor vleermuissoorten welke niet bekeken konden worden vanaf de openbare weg zoals bij kruising 68 en 78.</p>	<p>Boombewonende vleermuissoorten hebben mogelijk verblijfplaatsen in boomholtes in het projectgebied. Gebouwbewonende vleermuissoorten hebben mogelijk een verblijfplaats in een huis bij kruising 66 en in een boerderij bij kruising 73.</p> <p>Het projectgebied herbergt mogelijk essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied voor de vleermuissoorten zoals bij de watergangen, bomenrijen en</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
	<p>Het projectgebied herbergt mogelijk essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied voor de boombewonende vleermuissoorten zoals bij de watergangen, bomenrijen en bosschages in het projectgebied.</p> <p><u>Gebouwbewonende vleermuizen</u> Mogelijk zijn een huis bij kruising 66 en een boerderij bij kruising 73 geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootovleermuis. Beide gebouwen bevinden zich in het projectgebied.</p> <p>Het projectgebied herbergt mogelijk essentiële vliegroutes en essentieel foerageergebied voor de gebouwbewonende vleermuissoorten zoals bij de watergangen, bomenrijen en bosschages in het projectgebied.</p>	<p>bosschages in het projectgebied.</p>
Reptielen	<p><u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielensoorten (NDFF, 2023) ook strekt de verspreiding van de soorten niet tot aan het projectgebied maar verder naar het zuiden (verspreidingsatlas, 2023).</p> <p><u>Veldbezoek</u> De waterkant van de vele sloten en grotere watergangen zou mogelijk geschikt kunnen zijn voor de ringslang. Doordat de ringslang niet in de omgeving voorkomt is de aanwezigheid van de soort uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. Tijdens het veldbezoek is verder geen geschikt habitat aangetroffen voor beschermde reptielensoorten in of rondom het projectgebied.</p> <p>Andere beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p>	<p>Beschermde reptielensoorten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.</p>
Amfibieën	<p><u>Bureauonderzoek</u> Er is een waarnemingen bekend van de beschermde poelkikker bij Oosterwijtwerd op 900 meter van het projectgebied (NDFF, 2022).</p> <p><u>Veldbezoek</u></p> <p><u>Poelkikker</u> De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het veldbezoek was tijdens de wintermaanden waardoor de oevers van de sloten waren niet begroeid. Mogelijk zijn alle sloten geschikt voortplantingswater. De soort kan bermen en grasland tot wel 200m van de sloten (het eventuele voortplantingswater) gebruiken als landhabitat waar ook verblijfplaatsen kunnen zitten. Mogelijk heeft de soort een essentieel leefgebied in de sloten en graslanden in het projectgebied.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>	<p>Poelkikker heeft mogelijk een essentieel leefgebied in het projectgebied.</p> <p>Andere beschermde amfibieën zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en/of habitat.</p> <p>Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in en in de omgeving van de sloten en verharde watergang in het projectgebied.</p>

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Toetsing vereist?
Vissen	Bureauonderzoek Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissen (NDFF, 2022).	Beschermde vissen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.
	Veldbezoek De watergangen zijn mogelijk geschikt habitat voor de grote modderkruiper. Het verspreidingsgebied strekt zich echter niet tot het projectgebied maar verder naar het zuiden. Grote modderkruiper is daarom uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. Andere beschermde vissen zijn op voorhand uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitat.	
Overige soorten	Bureauonderzoek Er is een waarnemingen bekend van de teunisbloempijlstaart op 1,8 km van het projectgebied in een tuin in Delfzijl (NDFF, 2022).	De teunisbloempijlstaart heeft mogelijk een leefgebied bij de bosschages in het projectgebied.
	Veldbezoek	
	Teunisbloempijlstaart De soort komt voor in open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. Verder heeft de soort wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart als waardplanten. Omdat het veldbezoek in de wintermaanden plaatsvond en de specifieke waardplanten niet waargenomen konden wordt ervan uitgegaan dat de waardplanten mogelijk een groeiplaats hebben nabij de bosschages in het projectgebied. Verder bestaat het landschap voornamelijk uit agrarische percelen waar geen ruigtezones waargenomen zijn. Mogelijk heeft de soort daarom een leefgebied bij de bosschages bij kruising 66, 67, 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78. Andere vlindersoorten en libellesoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.	Andere vlindersoorten en libellesoorten zijn uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.

3.2.3 Effectbeschrijving

In de onderstaande tabel is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie in de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen zoals beschreven in paragraaf 2.3.

Tabel 4: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten		Indien de werkzaamheden in het broedseizoen plaats vinden kunnen nesten van vogels zonder jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. Ook kunnen broedende vogels verstoord worden en kunnen jonge of broedende vogels gedood of verwond worden.	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Vogels met jaarrond beschermde nesten		<p>Vogels met jaarrond beschermd nest kunnen tot broeden komen in de het nest tussen kruising 70 en 73 (zie Figuur 6 voor de locatie) en in de bomen bij kruising 68, 75 en 78 die niet in detail bekeken konden worden vanaf de openbare weg. Deze bomen blijven behouden waardoor er geen nestplekken van jaarrond beschermde nesten verloren gaan. Het nest tussen kruising 70 en 73 en eventuele nesten bij kruising 68 en 75 zal door de werkzaamheden niet verstoord worden omdat het direct naast de N33 ligt. Aan de andere kant van de N33 vinden de werkzaamheden plaats. De inzet van materiaal en de verstoring die dat geeft is vergelijkbaar met het verkeer dat op de N33. Hierdoor zal er geen extra verstoring optreden door de werkzaamheden.</p> <p>Een eventueel nest bij kruising 78 staat op een bedrijventerrein en langs het spoor. Er zal hier ook geen extra verstoring optreden door de werkzaamheden.</p>	Nee
Grondgebonden zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdieren	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Bever, wolf	Er zijn geen verblijfplaatsen in het projectgebied en de directe omgeving waardoor er bij de werkzaamheden geen verblijfplaatsen vernietigd worden. Door de voorgenomen werkzaamheden zal geen essentieel foerageergebied verloren gaan omdat de bosschages behouden blijven en er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is.	Nee
	Bunzing en hermelijn	<p>Bij kruising 68, 72 en 78 wordt de watergang doorkruist middels een zogenaamde natte zinker. Hierbij wordt ook gebaggerd. Verblijfplaatsen van bunzing en hermelijn in de begroeide oevers kunnen vernietigd worden en er kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.</p> <p>Bij kruising 66, 67, 74 en 76 vindt een gestuurde boring plaats in de vorm van HDD of GFT onder de watergang door. Eventuele verblijfplaatsen van de soorten in de oevers blijven hierdoor op deze kruisingen gespaard. Negatieve effecten kunnen op deze locaties op voorhand uitgesloten worden.</p> <p>Door de voorgenomen werkzaamheden bij de bosschages (kruising 66, 67, 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78 zijn bosschages) gaan geen verblijfplaatsen en foerageergebied verloren gaan omdat de bosschages behouden blijven.</p>	Ja
	Eekhoorn	Door de voorgenomen werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen en foerageergebied verloren gaan omdat de bosschages behouden blijven.	Nee
	Haas	<p>Door de voorgenomen werkzaamheden bij de bosschages zullen geen verblijfplaatsen verloren gaan omdat er niet gekapt gaat worden.</p> <p>Door de voorgenomen werkzaamheden in agrarische graslanden en akkers kunnen verblijfplaatsen (legers) vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.</p>	Ja
	Waterspitsmuis	Bij kruising 66, 67, 74 en 76 vindt een gestuurde boring plaats in de vorm van HDD of GFT. Het leefgebied van de soort blijft hierdoor op deze kruisingen gespaard. Negatieve effecten kunnen op deze locaties op voorhand uitgesloten worden.	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
		Bij kruising 68, 72 en 78 wordt de watergang doorkruist middels een zogenaamde natte zinker. Hierbij wordt ook gebaggerd. Verblijfplaatsen van waterspitsmuizen kunnen vernietigd worden en er kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	
	Steenmarter	Door de voorgenomen werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen en foerageergebied verloren gaan omdat de bosschages en boerderij behouden blijven. Met de voorgenomen werkzaamheden gaat er geen essentieel foerageergebied verloren omdat in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is en het een klein onderdeel van het gehele leefgebied betreft.	Nee
Vleermuizen		Er vinden geen kapwerkzaamheden plaats. Daarnaast blijven ook de gebouwen in het projectgebied behouden. Eventuele verblijfplaatsen voor vleermuissoorten blijven daarom behouden. Vliegroutes en foerageergebied rondom het plangebied blijven behouden doordat er niet gekapt wordt. Hierdoor worden tevens geen dieren gedood of verwond. Ook wordt er geen gebruik gemaakt van verlichting waardoor verstoring van verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden voorkomen wordt.	Nee
Amfibieën	Algemene amfibieën	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Ja
	Poelkikker	Als gevolg van de werkzaamheden in de sloten in het projectgebied kunnen voortplantingsplaatsen vernietigd worden en kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden. Als gevolg van de werkzaamheden in het grasland kunnen verblijfplaatsen in het landhabitat (<200 meter rondom voortplantingswater/sloten) vernietigd worden en kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Overige soorten	Teunisbloempijlstaart	Door de voorgenomen werkzaamheden zal geen leefgebied verloren gaan omdat de bosschages/ruigte behouden blijven.	Nee

3.2.4 Toetsing

In onderstaande tabel is per soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 5: Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Vogels zonder jaarrond beschermde nesten
Habitatrichtlijnsoorten	Poelkikker
Andere soorten zonder vrijstelling	Bunzing, haas, hermelijn, waterspitsmuis
Andere soorten met vrijstelling	Algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën

Er geldt binnen de provincie Groningen een vrijstelling voor de binnen het projectgebied algemeen voorkomende soorten. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, zie verder in paragraaf 3.6.1.

3.2.5 Overtreding verbodsbepaling

In de onderstaande tabellen is per soort(groep) op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Bij onderstaande toetsing wordt uitgegaan van een worst-case-scenario. In het geval een bosschage niet bekeken is, wordt ervan uitgegaan dat er zicht nesten bevinden.

Tabel 6: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	X	X		X	Werkzaamheden in het broedseizoen
Het is verboden om: Lid 1: te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen; Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben; Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.					

Tabel 7: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soort	Lid 1 5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Poelkikker	X	X		X	Graafwerkzaamheden
Het is verboden om: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.					

Tabel 8: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten.

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Bunzing	X	X		Plaatsen natte zinker, baggerwerkzaamheden
Haas	X	X		Graafwerkzaamheden
Hermelijn	X	X		Plaatsen natte zinker, baggerwerkzaamheden
Waterspitsmuis	X	X		Plaatsen natte zinker, baggerwerkzaamheden
Het is verboden om: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen				

Voor 3.10 soorten geldt dat er geen verbodsbepaling van toepassing is op het opzettelijk verstoren. De verstoring in deze is van beperkte duur in tijd en ruimte, dus deze zal niet leiden tot het verlaten van de verblijfplaats. Overtreding door het indirect vernietigen van verblijfplaats als gevolg van verstoring is dan ook uitgesloten.

3.2.6 Vervolg

In deze paragraaf zijn een aantal vervolgstappen beschreven. Het gaat hierbij om fysieke inspectie, soortgericht onderzoek, mitigerende maatregelen en zorgplichtmaatregelen.

3.2.6.1 Mitigerende maatregelen

Vogels zonder jaarrond beschermde nesten

- Werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Deze loopt globaal van half maart t/m juli maar deze periode kan afwijken.
- Indien dat niet mogelijk is dienen de volgende stappen genomen te worden:
 - Een ecooloog checkt voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied op broedende vogels.
 - Voorafgaand aan het broedseizoen dienen onderstaande maatregelen genomen te worden:
 - Verwijder vegetatie in en rondom het projectgebied
 - Plaats linten verspreid in het projectgebied
 - Bij geen broedende vogels kunnen werkzaamheden doorgang vinden. In dat geval dient het projectgebied elke week gecontroleerd te worden op broedende vogels.
 - Bij broedende vogels dient op de betreffende locatie gewacht te worden tot de jonge vogels zijn uitgevlogen of het nest hebben verlaten.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Werk één richting op zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- Hou het werkgebied zo klein mogelijk.
- Verwijder eerst vegetatie in een gebied voordat er gegraven wordt.
- Indien dieren aanwezig blijken, staak de werkzaamheden totdat deze het projectgebied verlaten hebben.

3.2.6.2 Fysieke inspectie

Er dient een fysieke inspectie te worden gedaan te worden bij kruising 68, 72 en 78. De inspectie kan jaarrond worden uitgevoerd. Tijdens de inspectie wordt gezocht naar mogelijke verblijfplaatsen van de bunzing en hermelijn. Indien er mogelijke verblijfplaatsen worden aangetroffen op de locaties dient er een soortgericht onderzoek te worden gedaan.

3.2.6.3 Soortgericht onderzoek

Op basis van de quickscan kan de aanwezigheid van een aantal beschermde soorten en/of soortgroepen niet worden uitgesloten. Omdat bij uitvoering van de werkzaamheden sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd voordat beoordeeld kan worden of negatieve effecten uitgesloten kunnen worden en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Het gaat hierbij om soorten waarbij met mitigerende maatregelen overtreding niet geheel voorkomen kan worden of dat nader onderzoek noodzakelijk is om te bepalen of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Het soortgericht veldonderzoek dient als volgt uitgevoerd te worden:

Bunzing en hermelijn

De methode die het meest gehanteerd wordt door provincies is de 'Handreiking kleine marters Noord-Brabant'. Dit onderzoek zal ook plaatsvinden conform deze handreiking. Als het onderzoek plaatsvindt in de meest actieve periode

(maart t/m augustus) dienen de onderzoeksmaterialen minimaal 6 weken in het veld te staan. Buiten de actieve periode (met minder trefkans) worden de eenheden verdubbeld en minimaal 12 weken geplaatst. Het onderzoek vindt plaats met de volgende onderzoeksmaterialen:

- Sporenbuis en/of marterbox/mostella (hermelijn)
- Cameraval en/of 'struikrover' (bunzing)

Haas

De haas is vanaf 18 februari 2022 niet meer vrijgesteld in de provincie Groningen. De eisen die gesteld worden aan het soortgericht onderzoek zijn op moment van schrijven van deze rapportage nog niet bekend. Voor het soortgericht onderzoek gaan we uit van de volgende uitgangspunten in de graslanden en akkers van het projectgebied:

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de periode eind januari t/m juli. Tijdens het onderzoek wordt gezocht naar hazenlegers en andere sporen van hazen.

Poelkikker

Onderzoek dient uitgevoerd te worden langs de sloten en in de weilanden in het projectgebied volgens de volgende methode:

- Er dienen twee veldbezoeken te komen tussen de maanden mei tot juli op warme, vochtige avonden vanaf een uur voor zonsondergang.
- Er zit minimaal 10 dagen tussen de bezoeken.

Waterspitsmuis

Onderzoek dient uitgevoerd te worden bij kruising 68, 72 en 78 volgens de volgende methode:

- De inventarisatie wordt uitgevoerd met behulp van life traps.
- Deze worden geplaatst op verschillende locaties binnen geschikt habitat, daarna worden per 24 uur meerdere controles van de vallen uitgevoerd.

3.2.7 Deelconclusie soortbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden treden er mogelijk effecten op diverse beschermde soorten zoogdieren, vogels en amfibieën. De voorgenomen werkzaamheden leiden bij aanwezigheid tot overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een deel van deze overtredingen is te voorkomen door mitigerende maatregelen zoals weergegeven in paragraaf 3.2.5.1. Daar waar mitigerende maatregelen niet mogelijk zijn, of overtreding niet te voorkomen is door mitigerende maatregelen, dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden naar de betreffende soorten/soortgroep, in dit geval bunzing, hermelijn, poelkikker, waterspitsmuis en haas. De vervolgstappen in het kader van fysieke inspectie zijn omschreven in 3.2.5.2 en in het kader van soortgericht onderzoek in paragraaf 3.2.5.3.

Indien uit het soortgericht onderzoek naar voren komt dat bepaalde soorten aanwezig zijn, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het kunnen verkrijgen van een ontheffing Wet natuurbescherming moet met de volgende zaken rekening gehouden worden:

- Er moet onderbouwd zijn waarom er geen reële alternatieven zijn met minder negatieve effecten op de beschermde soorten.
- De ontwikkeling moet een in de wet genoemd belang dienen.
- De werkzaamheden mogen geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding (habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten) of leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding (vogelrichtlijnsoorten).

Een ontheffingsaanvraag duurt 13 weken. Deze termijn kan door het bevoegd gezag (Provincie Groningen) eenmalig verlengd worden met 7 weken.

4 Conclusie en vervolgstappen

4.1 Gebiedsbescherming

Negatieve verstoringseffecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Indien daaruit komt dat effecten niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Indien de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden zijn vervolgstappen niet nodig.

4.2 Soortbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden treden er mogelijk effecten op diverse beschermde soorten zoogdieren, vogels en amfibieën. De voorgenomen werkzaamheden leiden bij aanwezigheid tot overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een deel van deze overtredingen is te voorkomen door mitigerende maatregelen zoals weergegeven in paragraaf 3.2.5.1. Daar waar mitigerende maatregelen niet mogelijk zijn, of overtreding niet te voorkomen is door mitigerende maatregelen, dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden naar de betreffende soorten/soortgroep in dit geval naar bunzing, hermelijn, waterspitsmuis, haas en poelkikker. De vervolgstappen in het kader van fysieke inspectie zijn omschreven in 3.2.5.2 en in het kader van soortgericht onderzoek in paragraaf 3.2.5.3.

Indien uit het soortgericht onderzoek naar voren komt dat bepaalde soorten aanwezig zijn, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het kunnen verkrijgen van een ontheffing Wet natuurbescherming moet met de volgende zaken rekening gehouden worden:

- Er moet onderbouwd zijn waarom er geen reële alternatieven zijn met minder negatieve effecten op de beschermde soorten.
- De ontwikkeling moet een in de wet genoemd belang dienen.
- De werkzaamheden mogen geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding (habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten) of leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding (vogelrichtlijnsoorten).

Een ontheffingsaanvraag duurt 13 weken. Deze termijn kan door het bevoegd gezag (Provincie Groningen) eenmalig verlengd worden met 7 weken.

Bijlage A Wettelijk kader wet Natuurbescherming

Gebiedsbescherming

Algemeen

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/ aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en kwalificerende vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden centraal.

De wet biedt verschillende instrumenten om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren:

- Het treffen van instandhoudingsmaatregelen.
- Het treffen van passende maatregelen om te voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd of soorten verstoord worden.
- Beoordelingsplicht voor plannen, projecten en andere handelingen die kunnen leiden tot (significante) verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden. Voor projecten en andere handelingen geldt daartoe een vergunningplicht.

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning niet verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht, dit geldt ook voor externe werking¹. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten. De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

¹ De nadelige invloed van activiteiten buiten een Natura 2000-gebied op natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

Soortbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2)
- Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)).

Verbodsbepalings

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen ([art 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art 3.10 lid 1 onder c](#)).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalings zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragcode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalings ([art 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalings, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalings van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van LNV het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

De provincie Groningen heeft vrijstelling verleend voor onderstaande soorten:

Zoogdieren

- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Gewone bosspitsmuis
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis

Ree
Rosse woelmuis
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Vos
Woelrat

Amfibieën en reptielen

Bastaardkikker
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3](#); [3.8 lid 1,3](#), [3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor [soorten van de Vogelrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.3 lid 4](#)):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor [soorten van de Habitatrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.8 lid 5](#)):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen

soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **andere beschermde soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: (art 3.10 lid 2):

1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of in het algemeen belang.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING | WATERSTOFNETWERK NOORD-NEDERLAND
TRACÉDEEL N33 ALTERNATIEVEN

KLANT

N.V. Nederlandse Gasunie

AUTEUR

[REDACTED]

PROJECTNUMMER

30133275

ONZE REFERENTIE

D10059468:92

DATUM

23 maart 2023

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

[REDACTED]

Ecoloog

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

T +31 (0)88 4261 261